

KADA POČINJE LJUDSKI ŽIVOT?

Njemački ilustrirani časopis Weltbild u broju 9. od 24. travnja 1984. donosi članak »Ein leben beginnt«. Članku je tendencija da pruži znanstvenu podlogu borbi protiv pobačaja. Autori su članka Detlef Drewes i dr. med. Rainer Jonas. Zbog aktualnosti članka donosimo ga u prijevodu.

Već 63 dana poslije začeća zametak (embrio) pokazuje znakove živog djeteta. Mikroskopskim promatranjem zapaženo je kako dijete stavlja palac u usta, kako se vrti i okreće, dapače i pretvrće kao dijete kad se igra, kadšto se zguri kao da se od nečega brani. Postoje posebne kamere koje vjerno bilježe sve pokrete zametka pod majčinim srcem.

Ono što kamere medicinara posljednjih godina otkrivaju o djetetovu životu u majčinoj utrobi ne može a da ne utječe na obnovljenu raspravu o pobačaju. Rezultati takvih istraživanja i promatranja donijeli su nove odgovore na pitanje kada počinje ljudski život. Trudnica relativno kasno osjeća prve pokrete nerođena djeteta. Čini se da mlado biće, čovjek u nastajanju, razmjerno dugo ne odaje znakove osjetnog života. To mnogima daje povoda da zametak u toj fazi još ne smatraju formiranim, oživjelim bićem, nego skupom staničnog tkiva koje se tek u zadnjim mjesecima trudnoće uobliče u ljudsko biće.

Novе fotografske snimke dokazuju da čovjek nikada kasnije ne razvija i ne očituje tako snažnu stvaralačku aktivnost u razvitku vlastitog bića kao upravo u prvim tjednima nakon začeća. Proces razvoja zametka počinje već u času fiziološke oplodnje, a ne tek poslije, kako se donedavna mislilo. To je čovjekov razvoj koji završava tek smrću.

Već u prvim danima, kada zametak nije veći od jednog milimetra, oblikuju se krvne žile. Oko 21. dana nakon oplodnje spajanjem dviju žilica nastaje srce koje odmah počinje snažno raditi. To su dani u kojima majka još nije ni svjesna svoje trudnoće.

U to vrijeme zametak još ima oblik okrugle ploče. Trećega tjedna počinje na jednom rubu te ploče snažni proces razvoja. Formiraju se dijelovi mozga — mnogo prije no što se donedavna mislilo. Srce i mozak već su u prvim počecima ljudskog bića instrument duše.

Nakon što su počeli djelovati srce i mozak, cjelokupni razvoj vrlo brzo ide naprijed. Zametak raste u dužinu. U sredini postaje vidljiva osovina na koju će se smjestiti živčani sustav. Sve se to zbiva u četvrtom tjednu trudnoće kad majka tek postaje svjesna da je zanjela. Zametak je tada velik oko pola centimetra, ali njegov razvoj već vode mozak i srce. U sedmom tjednu nakon začeća počinju se umnožavati stanice koje će poslije poslužiti kao podloga za živčani sustav. Kad se taj proces dovrši, zametak postaje sposoban primati stanovite oćute iz koline u kojoj se nalazi.

Oko sedmog tjedna već je izgrađen vrlo komplicirani osjetni sistem. Pomicanje je prvi, tihi govor zametka: stavlja rućice pred lice, prevrće se, zguri poput ježa, kao da osjeća neka opterećenja izvana.

Danas znademo — razjašnjava profesor Sepp Schindler, pročelnik Odjela za psihološki razvoj na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Salzburgu — da duševna zbivanja i stanja počinju već u majčinoj utrobi te da dijete u vezi s majkom može primati osjećaje, a vjerojatno i predodžbe. Također znamo da dijete u majčinoj utrobi može reagirati na signale koje prima preko majke iz vanjskog svijeta. Tako se u djeteta već od početka razvoja, uz tjelesne funkcije, razabiru i psihičke manifestacije. Zato se psiholozi nadaju da će se u budućnosti moći ustanoviti koji dojmovi i koje iskustvo u odrasla ćovjeka potjeću još iz razdoblja prije rođenja. Naime, da između djeteta i majke u tjelesnom pogledu ima međusobnih utjecaja, već je dobro poznato: prekomjerni alkohol ili nikotin škode nerođenu djetetu a to, naravno, utjeće na djetetovo psihićko stanje.

Ovim konstatacijama rasprava o pobaćaju dobiva novu težinu. Prema znanstvenim istraživanjima zametka, oćito je da je pretpostavka — s koje polaze današnja zakonodavstva da, naime, embrio u prva tri mjeseca još nije ćovjek pa se zato u to vrijeme smije izvršiti pobaćaj — bez znanstvenog temelja i posve samovoljna. U djetetovu razvoju potkraj trećeg ili početkom ćetvrtog mjeseca nema nikakva opravdanja za takvo stajalište. Naprotiv, dijete je u to vrijeme u velikoj mjeri već ostvareni razvoj. Ruke, noge, prsti na rukama i nogama, glava, spol, oći, ušii — sve je to potpuno razvijeno. »Tromjesećna« samovolja ima samo tu prednost da se do toga vremena trudnoća može prekinuti razmjerno jednostavnijim medicinskim sredstvima.

Ono što pristaše teorije o pobaćaju unutar prva tri mjeseca trudnoće gube iz vida jest redovita pojava da majke koje traže pobaćaj izjavljuju kako zametak u tom razdoblju još nije ćovjek. Tako ćine da bi se na neki naćin opravdali i umanjili svoju odgovornost. Tim majkama treba reći: kad se pobaćaj zbiva između sedmog i desetog tjedna trudnoće, zametak je već razvijeni ćovjek. Na fotografskim snimkama ne opaža se samo spol nego se razabire da dijete u to vrijeme već pokazuje reakcije koje upućuju na samostalne psihićke pokrete. Pri lakom doticaju dijete povlaći ruke ili noge, a to su oćito funkcije živćanog sustava. Na majćine osjete dijete odgovara pokretima u njezinoj utrobi.

Profesor morala u Munchenu dr. Johannes Grűndler izjavljuje, da je zametak u razvoju potpuni ćovjek, da je ćivot koji Bog neopozivo ljubi.

Ovi rezultati teolozima nisu uvijek bili poznati. Premda je Crkva oduvijek branila svaki zahvat u zametak, ipak se unutar Crkve raspravljalo o tome kada život u majčinoj utrobi dobiva dušu. Dugo je Crkva pristajala uz Aristotelovo mišljenje da muški zametak prima dušu 40. dan nakon začeća, a ženski 80. dan, te da je do tada embrio samo skup živih stanica koje se razvijaju u smjeru budućeg čovjeka. Napretkom medicine, osobito nakon mikroskopskog proučavanja zametka, korigirala je Crkva svoje stajalište. Pa i što se tiče oplodnje postojalo je prije otkrića mikroskopa krivo mišljenje. Smatralo se, naime, da je muškarčeva sperma isključivi nosilac novog života. Mikroskopskim je istraživanjima međutim utvrđeno da je začeće rezultat spajanja sperme s jajašcem u žene. Danas je unutar Crkve dovršena rasprava o pitanju kada embrio prima dušu. Odgovor je: u času kada se zbiva fiziološki proces oplodnje.

Prof. Schindler tvrdi da je poznavanje psihologije još nerođenog djeteta danas na razini na kojoj je bila atomska fizika prije 20 godina. Ako nas sreća posluži, poslije druge ili treće generacije dobit ćemo znanstveni uvid u to psihološko zbivanje.

Priredio o. Ivna Kukulica D. I.